

INDEX CHRONOLOGICUS**1848**

április 5-én a HABSBERG-birodalom *Ferenc József* által delegált követei tiltakozásuk jeléül kivonultak a frankfurti német birodalmi gyűlésből, ezzel juttatva kifejezésre elutasításukat a frankfurti gyűlés koncepciójával, mely szerint a német egységhez az Osztrák Császárság csak a német szövetséghez tartozó tartományaival, azaz a nem német nyelvű lakossággal rendelkező tartományokkal csatlakozhatott volna a HABSBERG-birodalom.

ARTNER Ramona: Az osztrák Csendőrség 1848-1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 15-22.p. HU-ISSN1216-6774.

1849

1849 március 4. Az oktorjált birodalmi alkotmányban megjelent hogy „a birodalom belső biztonságának az őrzése birodalmi ügy.”

ARTNER Ramona: Az osztrák Csendőrség 1848-1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 15-22.p. HU-ISSN1216-6774.

június 8. *Ferenc József* elrendelte a HABSBERG birodalmi csendőrség létrehozását.

ARTNER Ramona: Az osztrák Csendőrség 1848-1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 15-22.p. HU-ISSN1216-6774.

1852

április 25. *Ferenc József* nyílt parancssal hozta létre a Legfelsőbb Rendőrhatóságot

ARTNER Ramona: Az osztrák Csendőrség 1848-1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 15-22.p. HU-ISSN1216-6774.

1859

július 21. A Legfelsőbb Rendőrhatóságot az uralkodó felosztatta és Alexander Bach belügyminisztert, valamint Johann Franz KEMPEN von fichtenstamm-ot a birodalmi csendőrség felügyelőjét felmentette tisztsége alól.

ARTNER Ramona: Az osztrák Csendőrség 1848-1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 15-22.p. HU-ISSN1216-6774.

november 14-én *Ferenc József* legfelsőbb elhatározásával elrendelte, hogy — a legfelsőbb Rendőrhatóság 1859. VII. 21-ei felosztása ellenére — a császári csendőrség tovább működjön a hadsereg-főparancsnokság illetve a belügyminisztérium közvetlen felügyeletével.

ARTNER Ramona: Az osztrák Csendőrség 1848-1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 15-22.p. HU-ISSN1216-6774.

1867

május 8. A honvédelmi minisztérium rendeleti úton szüntette meg a birodalmi csendőrség magyarországi működését.

ARTNER Ramona: Az osztrák Csendőrség 1848-1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 15-22.p. HU-ISSN1216-6774.

1870

február 15-én az Osztrák Császárság rendőrségének az irányítása a honvédelmi és közbiztonsági minisztériumtól átkerült a belügyminisztériumhoz, ezzel egyidőben pedig a korábbi gazdatárca elnevezéséből kikerült a közbiztonsági jelző, azonban — mivel a csendőrök személyükben továbbra is katonának minősültek — a testület személyi állománynak ügyei tekintetében az osztrák honvédelmi minisztérium kompetenciája megmaradt.

ARTNER Ramona: Az osztrák Csendőrség 1848-1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 15-22.p. HU-ISSN1216-6774.

1872

1872 létrehozták a katonai határőrvidéken a Magyar Királyi Vám- és Adóőrséget, amely 1886-ig működött, felosztását követően pedig működési területén a vámügyek intézését a vámhivatalok az adóügyek intézését pedig — az 1872-ben a pénzügyőrségtől különválasztott adóhivatalok végezték.

PARÁDI József: A magyar határőrízet 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 71-80.p. HU-ISSN 1216-6774.

1873

1873 Az osztrák Császárságban a csendőrséget átszervezték oly módon, hogy valamennyi tartományban kialakítottak egy csendőr ezredet.

ARTNER Ramona: Az osztrák Csendőrség 1848-1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 15-22.p. HU-ISSN1216-6774.

1876

június 13-án jelent meg első ízben honvédelmi miniszteri rendelet a karhatalmi tevékenység szabályozására vonatkozóan az 1962/1876. (VI.13.) HM.kr. formájában.

VEDŐ Attila: A Magyar Királyi Csendőrség karhatalmi fellépésének gyakorlata. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 143-154.p. HU-ISSN1216-6774.

VEDŐ Attila: A haderő karhatalmi tevékenysége 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 143-154.p. HU-ISSN1216-6774. 155-165p.

1881

február 14-én az uralkodó szentesítette az 1881/III.tc.-et „a közbiztonság szervezéséről” címmel, amely elrendelte a Magyar Királyi Csendőrség létrehozását. Az uralkodó általi szentesítés dátuma 1933 óta a Magyar Királyi Csendőrség napja.

FORRÓ János: A magyar csendőrség Kelet-Dunántúl román megszállásakor. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 31-42.p. HU-ISSN 1216-6774.

1885

április 22-én legfelsőbb elhatározással a Magyar Királyi Csendőrségbe honvédeket osztottak be mint kahalalmi segédletet.

VEDÓ Attila: A haderő karhatalmi tevékenysége 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 143-154.p. HU-ISSN1216-6774. 155-165p.

1887

január 16-án a honvédelmi miniszter rendelettel újra szabályozta az 1876. évi körrendeletét a karhatalom alkalmazására vonatkozóan.

VEDÓ Attila: A haderő karhatalmi tevékenysége 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 143-154.p. HU-ISSN1216-6774. 155-165p.

február 17-én megszűnt a lehetősége annak, hogy a Magyar Királyi Csendőrséghez honvédeket osszanak be „karhatalmi segékt. Ezt követően az egyes honvédek önálló rendvédelmi alkalmazása átilos volt.

VEDÓ Attila: A haderő karhatalmi tevékenysége 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 143-154.p. HU-ISSN1216-6774. 155-165p.

1896

október 23-án a honvédelmi miniszter ismét újra szabályozta a karhatalom alkalmazására vonatkozó 1876-ban és 1887-ben kiadott utasításait.

VEDÓ Attila: A haderő karhatalmi tevékenysége 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 143-154.p. HU-ISSN1216-6774. 155-165p.

1914

1914-ben tört ki az I. világháború, melynek során a Magyar Királyi Csendőrségnél a hadianyag hiányból fakadóan — mint ahogyan a csendőr egyenruha elhasználódása esetén ideiglenesen csukaszürke egyenruhával helyettesítették a csendőrségi egyenruhát ugyanúgy — a csendőrség ismétlőpisztolyokat az orosz haderőtől zsákmányolt valószínűleg 1895 M. Moszin-Nagant forgópisztolyokkal váltották fel.

FRÖHLICH Dávid — HEGEDŰS Ernő: Forgópisztolyok a honvéd lovasságnál és a Magyar Királyi Csendőrség lovas szervezeti elemeinél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 43-50.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2014. II. 21-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatának „A kivételes hatalom és a közbiztonság” című XIV. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1918

október 21-én az osztrák németek — a nem német lakosságú örökös tartományok nélkül — ausztriai ideiglenes nemzetgyűlést hoztak létre.

ARTNER Ramona: Az osztrák Csendőrség 1848-1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 15-22.p. HU-ISSN1216-6774.

október 30-án az osztrák ideiglenes nemzetgyűlés megválasztotta a végrehajtó hatalmat gyakorló ideiglenes államtanácsot. Egyben olyan döntést is hoztak, hogy valamennyi irányító és végrehajtó szervezet — beleértve a rendvédelmi testületeket is — a korábban hozott törvények, rendelkezések és előírások szerint folytassa tevékenységét.

ARTNER Ramona: Az osztrák Csendőrség 1848-1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 15-22.p. HU-ISSN1216-6774.

november 3. Ezen a napon kötötték meg a Padua-i fegyverszünetet.

FORRÓ János: A magyar csendőrség Kelet-Dunántúl román megszállásakor. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 31-42.p. HU-ISSN 1216-6774.

november 10-én kikáltották az Osztrák Köztársaságot Ausztria német ajkú tartományaira kiterjedően.

ARTNER Ramona: Az osztrák Csendőrség 1848-1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 15-22.p. HU-ISSN1216-6774.

november 13. Ezen a napon kötötte meg LINDER Béla, a KÁROLYI-kormány tárca nélküli minisztere és Franchet d'ESPEREY balkáni antant-főparancsnok két megbízottja, HENRYS tábornok és MISIC vajda a 18 pontból álló belgrádi katonai konvenciót, mely meghúzta a demarkációs vonalat, egyúttal pedig fegyverszüneti feltételeket diktált a legyőzött Magyarország számára.

FORRÓ János: A magyar csendőrség Kelet-Dunántúl román megszállásakor. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 31-42.p. HU-ISSN 1216-6774.

december 30. CZIBERE István cső.ezds. a Magyar Királyi Csendőrség felügyelője az irodájába megbeszélésre hívta össze a testület vezetőit GENCZY Arnold cső.alez. kinevezésének a megbeszélése céljából. A megbeszélésről jegyzőkönyv készült, melyben neheztményezték GENCZY kinevezését. A jegyzőkönyvet ZIEGLER Emil cső.alez. juttatta el a kormányfőhöz gróf. KÁROLYI Mihályhoz.

FORRÓ János: A magyar csendőrség Kelet-Dunántúl román megszállásakor. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 31-42.p. HU-ISSN 1216-6774.

1919

február 26. ezen a napon adta át a KÁROLYI kormány — az ANTANT VIX-jegyzéke nyomán — az Orországból hazért kommunisták és a szociáldemokraták koalíciója számára.

FORRÓ János: A magyar csendőrség Kelet-Dunántúl román megszállásakor. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 31-42.p. HU-ISSN 1216-6774.

augusztus 1. a Tanácsköztársaság vezetése ezen a napon adta át a hatalmat a PEIDL Gyula által vezetett szociáldemokrata kormánynak.

FORRÓ János: A magyar csendőrség Kelet-Dunántúl román megszállásakor. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 31-42.p. HU-ISSN 1216-6774.

augusztus 4. ezen a napon kelt a át a Tiszán a román hadsereg.

FORRÓ János: A magyar csendőrség Kelet-Dunántúl román megszállásakor. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 31-42.p. HU-ISSN 1216-6774.

augusztus 16. az ANTANT által delegált tábornoki bizottság vezetője Harry Hill BANDHOLTZ tábornok dokumentumot állított össze a román visszaélések megszüntetése céljából.

FORRÓ János: A magyar csendőrség Kelet-Dunántúl román megszállásakor. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 31-42.p. HU-ISSN 1216-6774.

szepember 10-ei Sain German-i államszerződési diktátum megtiltotta Ausztria Németországhoz csatlakozását, amit pedig Ausztria szabad államként már törvényesen kinyilvánított.

ARTNER Ramona: Az osztrák Csendőrség 1848-1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 15-22.p. HU-ISSN1216-6774.

1923

1923 az Osztrák Császári Csendőrség és Osztrák Császári Rendőrség Szövetségi Csendőrséggé és Szövetségi Rendőrséggé átkeresztelt utódszerveinek a legfelsőbb irányítási hatásköre az osztrák belügyminisztériumtól átkerült a kancellária hivatalához.

ARTNER Ramona: Az osztrák Csendőrség 1848-1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 15-22.p. HU-ISSN1216-6774.

1929

augusztus 18-án az ausztriai St. Lorenzben a Schutzbund és a Heimwehr összetűzésbe került, melynek során 4 fő meghalt 60-an pedig megsebesültek.

ARTNER Ramona: Az osztrák Csendőrség 1848-1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 15-22.p. HU-ISSN1216-6774.

1933

1933 az Osztrák Szövetségi Csendőrség és az Osztrák Szövetségi Rendőrség irányítása módosult. Korábban az Osztrák Szövetségi Rendőrség irányítását a bécsi rendőrigazgató látta el, amelyet úgy változtattak meg, hogy a tartományokban működő rendőr alakulatok irányítását a tartományfőnökök alárendeltségébe tartozó tartományi biztonsági igazgató vette át, a tartományi biztonsági igazgatókat pedig a kancellária hivatalban újonnan felállított közbiztonsági igazgatóság irányította. Az Osztrák Szövetségi Csendőrség központi felügyelői tisztségét pedig központi főfelügyelő elnevezésű tisztségre változtatták.

ARTNER Ramona: Az osztrák Csendőrség 1848-1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 15-22.p. HU-ISSN1216-6774.

1934

február 12-15-én az osztrák szocialisták fegyveres pártszervezte a Schutzbund összetűzésbe került az osztrák államhatalmi szervekkel, melynek során Ausztria-szerte harcok robbantak ki. Az osztrák fegyveres államhatalmi szervek a Schutzbund-ot néhány nap alatta kemény harcok során ugyan, de lefegyverezték.

ARTNER Ramona: Az osztrák Csendőrség 1848-1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 15-22.p. HU-ISSN1216-6774.

1938

1938 A „Bled-i egyezmény” nyomán Magyarország fegyverkezési egyenjogúsága elismerést nyert.

SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség és a területvisszacsatolások. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 119-130.p. HU-ISSN 1216-6774.

november 5 – 10. a visszacsatolt felvidéki területekre a Magyar Királyi Honvédséggel együtt vonult be a Magyar Királyi Csendőrség kijelölt személyi állománya.

SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség és a területvisszacsatolások. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 119-130.p. HU-ISSN 1216-6774.

1939

január 5. A felvidék visszacsatolt részén a katonai közigazgatást felváltotta a polgári közigazgatás.

SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség és a területvisszacsatolások. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 119-130.p. HU-ISSN 1216-6774.

január 23. Valamennyi hadtest területi beosztását módosították.

SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség és a területviszacsatolások. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 119-130.p. HU-ISSN 1216-6774.

március 17. Kárpátaljára bevonultak a magyar csapatok, ekkor kezdődött meg Kárpátalján a katonai közigazgatás.

SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség és a területviszacsatolások. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 119-130.p. HU-ISSN 1216-6774.

július 7. Kárpátalján megszűnt a katonai közigazgatás.

SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség és a területviszacsatolások. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 119-130.p. HU-ISSN 1216-6774.

1940

szeptember 4. Észak-Partiumban és Észak-Erdélyben megkezdődött a katonai közigazgatás.

SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség és a területviszacsatolások. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 119-130.p. HU-ISSN 1216-6774.

november 23. Észak-Partiumban és Észak-Erdélyben a katonai közigazgatást felváltotta a polgári közigazgatás és az 1909-ben alapított Nagyvárad-i csendőriskolán ismét megindult a csendőrképzés.

SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség és a területviszacsatolások. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 119-130.p. HU-ISSN 1216-6774.

november 24. megkezdte működését a IX. és a X. erdélyi csendőr kerület.

SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség és a területviszacsatolások. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 119-130.p. HU-ISSN 1216-6774.

1941

április 14. kezdetét vette a délvidéken a katonai közigazgatás.

SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség és a területviszacsatolások. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 119-130.p. HU-ISSN 1216-6774.

május 5. A Délvidéken a katonai közigazgatást felváltotta a polgári közigazgatás.

SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség és a területviszacsatolások. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 119-130.p. HU-ISSN 1216-6774.